

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

В И С Н О В О К

на проект Постанови Верховної Ради України про перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Південне, поданий народним депутатом України С.Чернявським та іншими народними депутатами України (реєстр. №12092)

За дорученням Голови Верховної Ради України Р.Стефанчука Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування розглянув на своєму засіданні 7 жовтня 2024 року (Протокол № 153) проект Постанови Верховної Ради України про перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Південне (реєстр. №12092), поданий народним депутатом України С.Чернявським та іншими народними депутатами України.

Проектом постанови пропонується у відповідності до положень Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» (далі – Закон) перейменувати місто Южне Одеського району Одеської області на місто Південне.

В пояснювальній записці до проекту Постанови зазначається, що Юженською міською радою було проведено громадське обговорення щодо перейменування міста Южне. У голосуванні взяло участь 2125 осіб. Результати голосування наступні: I місце – Південне (1654 голоси - 77,8 %); II місце – Порт-Аненталь (137 голосів - 6,4%); III місце – Оріяна (126 голосів - 5,9%).

Комітет відзначає, що 26 грудня 2023 року у відповідності до положень частини другої статті 6 Закону Експертною комісією Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону було підготовлено фаховий висновок, яким визначено, що назва міста Южне Одеського району Одеської області як така, що пов'язана з реалізацією російської імперської політики, зокрема її складником – русифікацією, відповідно до підпункту «є» пункту 4 частини першої статті 2 Закону, належить до символіки російської імперської політики.

Відповідно до пункту 7 статті 8 Закону органам місцевого

самоврядування, військовим адміністраціям, військово-цивільним адміністраціям у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом у встановленому законодавством порядку доручено провести консультації з громадськістю та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо перейменування населених пунктів, районів, назви яких містять символіку російської імперської політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті.

8 січня 2024 року до Комітету надійшов лист Южненського міського голови Одеського району Одеської області з проханням перейменувати місто Южне на місто Південне. Разом з тим, у листі зазначалося, що Южненська міська рада не прийняла відповідного рішення щодо перейменування.

Комітет зазначає, що згідно з пунктом 41 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради приймаються рішення з питань адміністративно-територіального устрою в межах і в порядку, визначених законом. Втім інформація про ухвалене Южненською міською радою рішення із пропозицією щодо перейменування міста Южне у визначений Законом строк до Верховної Ради України не надходила.

Пунктом 8 статті 8 Закону встановлено, що Верховна Рада України у тримісячний строк, який обчислюється з дня закінчення строку, визначеного пунктом 7 цієї статті, приймає рішення про перейменування населених пунктів та районів, назви яких містять символіку російської імперської політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті, з урахуванням пропозицій, поданих органами місцевого самоврядування, військовими адміністраціями населених пунктів, військово-цивільними адміністраціями населених пунктів, Кабінету Міністрів України та рекомендацій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу. У разі якщо протягом строку, встановленого пунктом 7 цієї статті, пропозиції щодо перейменування населених пунктів та районів, назви яких містять символіку російської імперської політики або присвячені особам/подіям, визначеним пунктом 6 цієї статті, не подані до Верховної Ради України, відповідне рішення про перейменування таких населених пунктів та районів приймається Верховною Радою України на підставі рекомендацій центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

З огляду на зазначене, 19 березня 2024 року до Комітету надійшла рекомендація Українського інституту національної пам'яті перейменувати місто Южне Одеського району Одеської області на місто Аненталь або Порт-Аненталь.

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування на своєму засіданні 20 березня 2024 року розглянув питання про перейменування окремих населених пунктів Вінницької, Волинської, Дніпропетровської,

Житомирської, Закарпатської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Чернігівської областей, назви яких містять символіку російської імперської політики або не відповідають стандартам державної мови та, зокрема, підтримав рекомендацію Українського інституту національної пам'яті щодо перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Порт-Аненталь.

5 квітня 2024 року до Комітету надійшов лист Національної комісії зі стандартів державної мови в якому, зокрема, зазначалося, що підтримана Комітетом назва Порт-Аненталь не відповідає стандартам державної мови, тому її рекомендовано змінити на Порт-Анненталь.

10 квітня 2024 року Комітет на своєму засіданні повторно розглянув питання щодо перейменування міста Южне та підтримав рекомендацію Національної комісії зі стандартів державної мови щодо перейменування на місто Порт-Анненталь. Комітет доручив народним депутатам України – членам Комітету розробити і внести на розгляд Верховної Ради України відповідний проект Постанови Верховної Ради України та рекомендував Верховній Раді України відповідно до пункту 29 частини першої статті 85 Конституції України, частини третьої статті 138 Регламенту Верховної Ради України зазначений проект Постанови прийняти в цілому.

На виконання вказаного доручення народні депутати України - члени Комітету внесли на розгляд Парламенту України проект Постанови Верховної Ради України «Про перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Порт-Анненталь» (реєстр. №12084).

Також до Комітету надійшли листи Уповноваженого із захисту державної мови та Національної комісії зі стандартів державної мови із позиціями щодо перейменування міста Южне на місто Південне та міста Южноукраїнськ на місто Південноукраїнськ.

Національна комісія зі стандартів державної мови у своєму листі звернула увагу на такі аспекти:

- назва Південноукраїнськ є калькою з російської мови, в українських лінгвістичних та енциклопедичних словниках таке слово не зафіксоване;

- утворений від цієї назви прикметник «південноукраїнський» може спричиняти небажану омонімію;

- стосовно назви населеного пункту «Південне» замість «Южне», то до неї можна застосувати більшість з уже наведених вище аргументів щодо «Південноукраїнська»;

- проблемним буде утворення й функціонування назв мешканців цих міст: «південці», «південНенці», «південЯни», «південІВці» живуть у м. Південному;

- слово «південці» зафіксоване в академічному Словнику української мови в 11 томах (т. 6, с. 379), а слова «південець», «південка» – у Словнику української мови в 20 томах (т. 12, с. 752) зі значенням «мешканці півдня», що також буде причиною небажаної омонімії;

- у разі найменування міста «Південноукраїнськ» на виконання норм частини другої статті 41 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» в офіційних документах, медіа, картографічних, довідкових, енциклопедичних, навчальних та інших виданнях за допомогою літер російського алфавіту таку назву потрібно писати «Пивдэнноукраинск», й аналогічно, назву міста Південне передавати як «Пивдэннэ».

Уповноважений із захисту державної мови повідомив, що поділяє позицію Національної комісії зі стандартів державної мови та не підтримує пропозицію щодо перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Південне.

Заслухавши інформацію підкомітету з питань деколонізації, з'ясувавши позицію народних депутатів України – членів Комітету та обговоривши питання, Комітет ухвалив висновок рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 138 Регламенту Верховної Ради України розглянути проект Постанови Верховної Ради України про перейменування міста Южне Одеського району Одеської області на місто Південне (реєстр. №12092) та визначитися шляхом голосування щодо нього.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України Комітет визначив народного депутата України, голову підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування В.Безгіна.

Голова Комітету

О.ШУЛЯК

